

RUIMTELIJK BEWUSTZIJN

Deze sleutelcompetentie zorgt ervoor dat leerlingen een breed ruimtelijk referentiekader opbouwen. Leerlingen beschrijven en onderzoeken de ruimte en hebben bijzondere aandacht voor processen en interacties die de ruimte een dynamisch karakter geven.

Ruimtelijk bewustzijn ontwikkelen heeft te maken met vaardig worden in ruimtelijk relationeel denken en bewust ruimtelijk handelen. Elke activiteit van de mens vindt ergens op aarde plaats, en dus ook in het heelal. Mensen maken gebruik van hun eigen leefruimte, maar het is belangrijk dat ze zich ook bewust worden van hun plaats in de wereld en in de ruimte. Daarnaast moeten ze zich bewust zijn van de kenmerken van andere leefruimtes en van de connecties en invloeden tussen gebeurtenissen en culturen in verschillende leefruimtes. Bovendien wordt deze ruimte niet alleen door de mens, maar uiteraard ook door de natuur gevormd. Het verwerven van inzicht in de grote vraagstukken van deze tijd (zoals klimaatverandering, ongelijke voedselverdeling, energievoorziening en mobiliteitsproblematiek) is dan ook onlosmakelijk verbonden met ruimtelijk bewustzijn.

BOUWSTENEN

Personen, plaatsen, patronen en processen situeren op verschillende ruimtelijke schaalniveaus en tijdschalen.

De leerlingen verruimen hun topografische kennis, wat resulteert in een rijke mentale kaart waaraan vlot nieuwe plaatsen, gebeurtenissen, fenomenen ... gekoppeld kunnen worden. Het gaat daarbij niet enkel over de aarde maar ook over onze plaats in het zonnestelsel en het heelal.

Plaatsbegrip hanteren om lokale, nationale en internationale gebeurtenissen in een geografisch kader te plaatsen.

De leerlingen onderscheiden in landschappen zowel fysische als sociaal-economische aspecten. Ze komen tot het inzicht dat elke plaats uniek is maar ontdekken ook verbanden en patronen tussen plaatsen. Naast die objectieve benadering staan ze stil bij de persoonlijke en subjectieve betekenisgeving en waardering van plaatsen.

Ruimtelijke patronen en processen aan het aardoppervlak verklaren als het resultaat van interacties tussen natuurlijke processen onderling, tussen menselijke processen onderling en tussen natuurlijke en menselijke processen.

De ruimte is voortdurend in evolutie. De processen die hierin meespelen zijn zowel menselijk (zoals landbouw) als natuurlijk (zoals het weer). Maar meer nog zijn het interacties tussen die processen die de ruimte vormgeven.

Geografische methoden en technieken aanwenden om ruimtelijke patronen en processen te onderzoeken.

Het onderzoek van de ruimte vraagt om specifieke hulpbronnen, methoden en technieken, zowel op het terrein zelf als in de klas. Een atlas blijft natuurlijk onmisbaar, maar snel evoluerende (digitale) technologieën maken het mogelijk om grondig en aanschouwelijk te werken en complexe inhoud zichtbaar te maken.

STEREOTYPEN

NIET	WEL
Leren over de ligging van landen, steden en meren.	Leren over maatschappelijk relevante, ruimtelijke thema's. Een ruimtelijk referentiekader met enkele ankerpunten waarop kan worden voortgebouwd, ondersteunt hierbij.
Kennis opbouwen van lokaal naar globaal doorheen de zes leerjaren.	Al vanaf het eerste leerjaar leren over onderwerpen wereldwijd.
Leren over bergen en rivieren.	Natuurlijk! Maar ook over hoe de mens het landschap vormt en ermee omgaat.
Leren over hoe de wereld nu is.	Klopt! Maar evengoed over hoe het vroeger was én hoe de ruimte evolueert. En of dat op die manier wel gewenst is ...
Een atlas gebruiken.	Een laptop met GIS-viewer, een grondboor, een kompas ... gebruiken, naast een atlas uiteraard.

SAMENHANG

De sleutelcompetenties vertonen onderling veel samenhang. Onderstaande voorbeelden voor Ruimtelijk bewustzijn illustreren die samenhang.

Er zijn mogelijkheden om verbanden te leggen met Historisch bewustzijn, Economische en financiële competenties, Burgerschap en Wiskunde – natuurwetenschappen – technologie – STEM. Al die competenties hebben immers wel een ruimtelijke component. Daarnaast maken ruimtelijke onderzoeksmethoden en inzichten vaak gebruik van wetenschappelijke, wiskundige en sociaal-economische principes en concepten. Er is maar één aarde. Het is dus zaak om er op een duurzame manier mee om te gaan. Ook met Duurzaamheid is dus een duidelijke link.

